

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2016 r. sygn.. akt SDI 32/16

Teza: *Ustawodawca w odniesieniu do deliktu polegającego na złożeniu niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, co zostało stwierdzone prawomocny orzeczeniem sądu powszechnego, w ogóle nie przewidział przedawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym. Uzasadnia to specyfika postępowań lustracyjnych i dyscyplinarnych, w których dopiero prawomocne stwierdzenie tzw. kłamstwa lustracyjnego stanowi podstawę postępowania dyscyplinarnego.*

„Zarzut kasacji sprowadza się do kwestii przedawnienia karalności deliktu dyscyplinarnego. Zgodnie z art. 70 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata. W razie zaś wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem tego terminu, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat. Odmiennie regulacje dotyczą przewinień polegających na nadużyciu wolności słowa i pisma (art. 11 ust. 2 tejże ustawy).

Jest oczywiste, że karalność przewinienia przypisanego obwinionemu, do którego miało dojść 24 lutego 2008 r., byłaby w myśl tych przepisów przedawniona. Tyle tylko, że zgodnie z art. 21f ust. 1 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tzw. ustawa lustracyjna), radcowie prawni w zakresie dotyczącym złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego podlegają sądownictwu dyscyplinarnemu.

Przepis art. 21f ust. 2 zdanie drugie ustawy lustracyjnej stanowi, że przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym nie stosuje się. Przepis ten w zdaniu pierwszym stanowił, że w razie złożenia, między innymi przez radcę prawnego, niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, co stwierdzone zostało prawomocnym orzeczeniem sądu, sąd dyscyplinarny orzeka karę złożenia z urzędu lub inną skutkującą pozbawieniem pełnionej funkcji publicznej.

Przepis art. 21f ust. 2 zdanie pierwsze ustawy lustracyjnej uznany został przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej - zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn. K 19/08. Z treści wyroku i jego uzasadnienia wynika, że przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego było wyłącznie zdanie pierwsze art. 21f ust. 2 ustawy i to w zakresie ograniczenia swobody sądów lustracyjnych w razie prawomocnego stwierdzenia kłamstwa lustracyjnego. Ograniczenia te dotyczyły konieczności - obowiązku ukarania osoby, która złożyła nieprawdziwe oświadczenie lustracyjne i to bez możliwości dostosowania kary do stopnia zawinienia takiej osoby, kary polegającej na faktycznie bezterminowym uniemożliwieniu wykonywania, w tym wypadku zawodu radcy prawnego. Lektura uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego dowodzi, że kwestia wyłączenia przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym, a więc zdanie drugie art. 21f ust. 2 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w ogóle nie była przedmiotem rozważań Trybunału.

W tej sytuacji nie można podzielić wyrażonego w kasacji poglądu, że skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy całego art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej. Przepis ten zawiera w sobie więcej niż jedną normę. Zdanie drugie dotyczące wyłączenia przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym to norma niezależna od regulacji dotyczącej obowiązku ukarania dyscyplinarnego tzw. kłamcy lustracyjnego i to na określony rodzaj kary dyscyplinarnej - kary najsurowszej. Sądy dyscyplinarne orzekające w przedmiotowej sprawie trafnie dokonały wykładni art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, orzekając w efekcie karę dyscyplinarną zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 5 lat oraz zakaz wykonywania patronatu na ten sam okres. Wyższy Sąd Dyscyplinarny prawidłowo także uznał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2011 r. nie uchylił zdania drugiego art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej, dotyczącego przedawnień przewidzianych w postępowaniu dyscyplinarnym. Uznać przy tym trzeba, że ustawodawca w odniesieniu do tak specyficznego przewinienia dyscyplinarnego, jakim jest złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, co stwierdzone zostało prawomocnym orzeczeniem sądu, w ogóle nie przewidział przedawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym. Jest to jak się wydaje uzasadnione specyfiką postępowań lustracyjnych i dyscyplinarnych, w których dopiero prawomocne stwierdzenie kłamstwa lustracyjnego stanowi podstawę postępowania dyscyplinarnego.